

HISTORISCHE KRING EEMNES

DOEL VAN DE VERENIGING IS:

Bevordering van de kennis van- en de belangstelling voor de geschiedenis in algemene zin en de geschiedenis van Eemnes, met aansluitend gebied, in het bijzonder.

jaargang 35, nr. 4

december 2013

verschijnt viermaal per jaar

BESTUUR

Voorzitter:

Mw. N.E. Lemckert, Zilver schoon 11
3755 TH Eemnes, 035-5311913

Secretaris:

J.J. Groeneveld, Zilver schoon 37,
3755 TH Eemnes, 035-5381609

Penningmeester:

J. Frantsen, 035-5310442
HKE-Girorekening NL71INGB0002080362
HKE-Rabobank NL31RABO0315911425

Leden:

H.A. van Hees, 035-5389849
J.B. Nouwens, 035-5389239
R.T. van der Schaaf, 035-5386094
Mw. E.C.M. Seure, 035-5310129
J.J. Smids, 035-5387572
J.J. van Wijk, 035-5314689

LEDENADMINISTRATIE

G.A.M. van Wijk-Blom, 035-5314689,
Raadhuislaan 39, 3755 HA Eemnes.

KWARTAALBLAD

Redactieadres/advertenties:

Graanoogst 3, 3755 HN Eemnes,
035-5387572, an.joopsmids@kpnmail.nl

Redactie:

Henk van Hees en Joop Smids

Opmaak:

Hans van Gelder

Druk:

Graficient Printmedia – Almere

Losse nummers:

€ 4,- excl. verzendkosten

LIDMAATSCHAP

€ 14,- p.j., incl. kwartaalblad, voor leden in de BEL-gemeenten (Blaricum Eemnes en Laren NH). Leden buiten dit gebied betalen € 22,- p.j. i.v.m. verzendkosten.
Opzegging schriftelijk voor 1 december.
Vrienden HKE minimaal € 15,- p.j.

INTERNET HKE-ACTUEEL

www.historischekringeemnes.nl
info@historischekringeemnes.nl

WERKGROEPEN

Bebouwingsgeschiedenis:

R.T. v.d. Schaaf, 035-5386094

Beeld en Geluid:

J. Frantsen, 035-5310442

Beheer archief:

J.J. Groeneveld, 035-5381609

Beheer voorwerpen:

H.H.M. van Roy, 035-5312531

Bibliografie:

R.T. van der Schaaf, 035-5386094

Foto's:

J. Frantsen, 035-5310442

Genealogie:

H.A. van Hees, 035-5389849

Interviews:

H.A. van Hees, 035-5389849

Tentoonstelling:

J.B. Nouwens, 035-5389239

Website:

W.A.M. de Witte, 035-5388130

© 2013 Historische Kring Eemnes. Alle rechten voorbehouden. Het geheel of gedeeltelijk overnemen van artikelen is slechts toegestaan na toestemming van de redactie. De uitgever heeft er naar gestreefd de rechten van illustraties volgens wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen nog bepaalde rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht zich te wenden tot de uitgever: info@historischekringeemnes.nl. Auteurs die in dit tijdschrift publiceren geven daarmee onvoorwaardelijk toestemming tot het in digitale vorm opnemen in openbare databases.

Inhoud

Oudheidkamer	211
Wie kreeg een foto van koningin Emma (<i>Henk van Hees</i>)	212
Kraamvrouwenkoorts in Eemnes (<i>Michel Majoor</i>)	213
Interview met Mien Elders-Jonkman (<i>Henk van Hees</i>)	223
Nieuws van de bibliotheek	240
De barre winter van 1962-1963 - feiten en verhalen	241
Herfstavond Historische Kring - verslag	253
Gevraagd: Foto's en informatie manege Dr. Houtappel	256
Gevraagd: Informatie over Buis en Vlasman	257
ErfgoedTV (persbericht)	259
Ontdek Eemnes	261
Overschakelen - het verhaal van Philips Telecommunicatie Industrie (Voorintekening)	263
Inleveren kopij voor het volgend nummer	264

Van de redactie

Voor u ligt alweer het laatste nummer van het kwartaalblad 2013 ofwel jaargang 35 van de Historische Kring Eemnes. Met gemiddeld 66 bladzijden per nummer komen we ruim boven het aantal bladzijden uit van voorgaande jaren. Ondanks die toename is er gelukkig geen reden de contributie te verhogen. Helaas zijn de verzendkosten van ons blad dit jaar gestegen en zullen ze binnenkort weer gaan stijgen zodat we de verzendkosten met ingang van 2014 met 2 euro moeten verhogen voor diegenen die het kwartaalblad via de post ontvangen. Dankzij onze vrijwilligers is een verhoging voor abonnees in de BEL-gemeenten dus niet no-

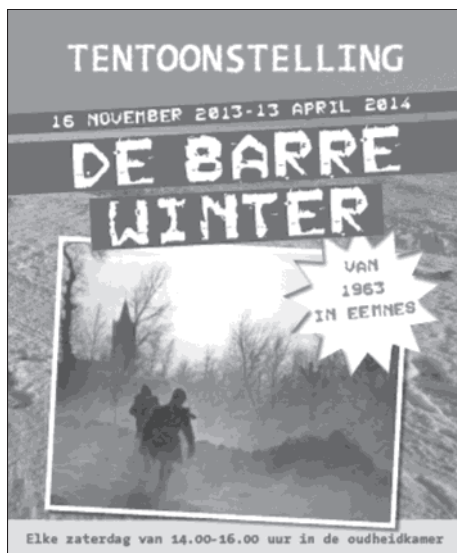
dig.

Met gepaste trots mogen we constateren dat de Historische Kring Eemnes meer dan een bescheiden rol in de gemeente speelt. Aan de doelstelling "*Bevordering van de kennis van en de belangstelling voor de geschiedenis in algemene zin en de geschiedenis van Eemnes met aansluitend gebied in het bijzonder*" werd dit jaar ruimschoots voldaan.

Dit alles dank zij onze vrijwilligers, schrijvers voor het kwartaalblad, aanlevertaars van foto's, voorwerpen en verhalen voor de tentoonstellingen.

Tot slot: de tentoonstelling "De barre winter van 1963 in Eemnes" verdient

Tentoonstelling Oudheidkamer

Oudheidkamer Eemnes
Raadhuislaan 2a
Telefoon 035-5382375

Geopend:
zaterdag van 14.00-16.00 uur
Toegang gratis

Wie kreeg een foto van koningin Emma?

Dat koningin Emma (1858-1934) indertijd geregeld in Eemnes kwam, was bekend. Maar dat ze ook intensief contact met de Eemnessers kon hebben, was niet zo bekend. Een krantenartikel van 24 augustus 1908 is daar een mooi voorbeeld van.

***Eemnes.** Toen de Koningin-Moeder dezer dagen een rijtoer maakte door de gemeente Eemnes, werd stilgehouden voor de woning van vrouw Hilhorst, aan wie H.M. nadat zij verzocht was aan het rijtuig te komen, een portret van haar en van hare kinderen overhandigde. De opname voor deze photo werd door H.M. de Konngin in het begin van den zomer tijdens haar verblijf te Soestdijk op een wandelrit door het dorp genomen. Vrouw Hilhorst dankte de Koningin-Moeder voor het zeer goed gelijkend portret, waarmede zij natuurlijk bijzonder in haar schik was".*

Bij het lezen van dit krantenbericht vraag je je onwillekeurig af: wie was die vrouw Hilhorst, die in 1908 samen met haar kinderen is gefotografeerd door koningin Emma. Bij naspeuringen kwamen er drie kandidaten naar voren:

- 1) **Wilhelmina (Mien) van Dummelen (1875-1946)**, in 1898 getrouwd met Hannes Hilhorst (1863-1940), (Meentweg 13).
- 2) **Nelletje Makker (1860-1943)**, in 1893 getrouwd met Gijs Hilhorst (1858-1942), (Meentweg 3).
- 3) **Aaltje Stalenhoef (1854-1940)**, in 1878 getrouwd met Gies Hilhorst (1851-1935), (Meentweg 83).

Wie van de drie heeft nu de foto van de koningin ontvangen? Wij zouden het graag willen weten. Daarom roepen we iedereen, die hier iets van weet, op om te reageren! Is er misschien iemand, die ervoor kan zorgen dat de foto, die de koningin maakte van vrouw Hilhorst en haar kinderen weer boven water komt?

Weet je er meer van, neem dan s.v.p. contact op met:

Henk van Hees, Kerkstraat 15, 3755 CK Eemnes
Tel. 035 – 5389849

EIND 1878 EN BEGIN 1879

Kraamvrouwenkoorts in Eemnes

MICHEL MAJOOR

Kraamvrouwenkoorts is een ziekte, die in het verleden ook in Eemnes voorkwam. Nog steeds wordt er gesproken over het onheil dat deze ziekte aanrichtte in 1878 en 1879. Zeker 5 families overkwam het trieste lot dat de vrouw beviel van een kind (hetzij levend, hetzij levenloos) en dat de moeder en het kind kwamen te overlijden. In dit artikel probeer ik uit te leggen wat de ziekte is, wie de ontdekker van de ziekte is, hoe het ontstaat en wat men er tegenwoordig tegen kan doen. Ik wil ook ingaan op de situatie in Eemnes in 1878 en 1879.

WAT IS KRAAMVROUWENKOORTS EN HOE VERLOOPT DE “ZIEKTE”?

Kraamvrouwenkoorts is een ziekte die in vroegere tijden onder vrouwen veel voorkwam na de bevalling, en die vaak dodelijk was. Eerst krijgen de getroffen vrouwen last van hoge koorts. Daarna krijgen ze erge dorst. Vervolgens krijgen ze een lage en snelle (maar vaak zwakke) pols. Een paar dagen later verschijnen er paars-blauwe vlekken op de huid. Bij autopsie blijkt dan dat alle organen zijn ontstoken en dat overal haarden met pus zitten.

In de 18^e en 19^e eeuw wist men zich tijdenlang geen raad met deze “ziekte”. De zogenaamde ontdekker van de kraamvrouwenkoorts, Ignác Fülöp (of: Ignaz Philip) Semmelweis (geboren te Boeda op 1 juli 1818 – overleden te Wenen op 13 augustus 1865), was een Hongaarse arts in het Keizerrijk Oostenrijk. Semmelweis kwam in 1844 werken bij het *Allgemeines Krankenhaus* in Wenen. Het was een nieuw academisch ziekenhuis met twee kraamafdelingen.

Op de ene afdeling werden vroedvrouwen opgeleid, op de andere onder leiding van dr. Johan Klein werden medische studenten in de verloskunde bekwaamd. Kraamvrouwenkoorts was een veelvoorkomende ziekte waaraan tot wel 25% van de kraamvrouwen in ziekenhuizen in die tijd overleed. Alleen diegenen die zich

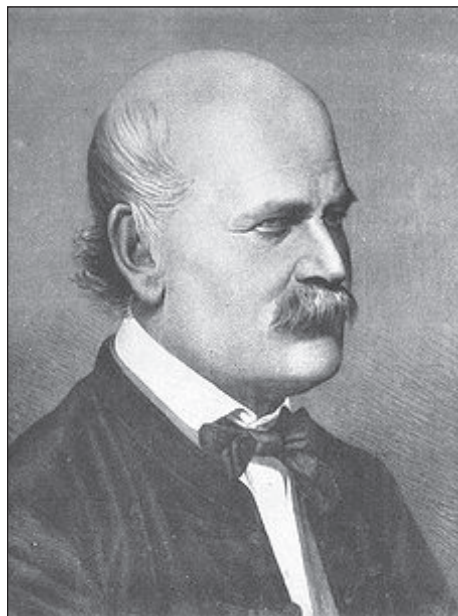
ziekenhuis. Tussen 1850 en 1856 werkte hij in een ander ziekenhuis in Boedapest, waar hij met zijn bij studenten en staf impopulaire methode - herhaaldelijk wassen in bleekwater is pijnlijk - het sterftcijfer beneden de 1% wist te krijgen, terwijl dat in zijn vroegere ziekenhuis te Wenen opliep tot wel 34% in 1860. Tot op dat moment had Semmelweis nooit iets gepubliceerd over zijn bevindingen, omdat hij opzag tegen schrijven in wetenschappelijk Duits. Zijn publicatie *Die Ätiologie, der Begriff und die Prophylaxis des Kindbettfiebers* in 1861 werd door zijn vakgenoten slecht ontvangen. Semmelweis reageerde met persoonlijke aanvallen waarin hij de medici voor moordenaars uitmaakte. In 1865 kreeg hij een mentale inzinking en niet lang daarna stierf hij op 47-jarige leeftijd aan bloedvergiftiging van een wond die hij bij een onderzoek opliep. Semmelweis bleek bij lijkschouw te lijden aan een vorm van hersenvliesontsteking of meningitis die zijn hersenen ernstig aangetast had.

Het duurde echter nog tot rond 1890 en tot na de ontdekking van de bacterie door Louis Pasteur voordat Semmelweis' methode de nodige theoretische onderbouwing kreeg. Het was Joseph Lister die Semmelweis postuum de eer gaf die hem toekwam.

Het had alles te maken met hygiëne. In Semmelweis' tijd was de oorzaak van de kraamvrouwenkoorts nog onbekend. Hij ontdekte in 1847 dat hygiënische maatregelen bij artsen het voorkomen van de ziekte sterk verminderden. Semmelweis' ontdekking maakte dat grote vorderingen konden worden gemaakt inzake de bestrijding van kraamvrouwenkoorts door een preventieve aanpak, zoals het desinfecteren van de handen. Het duurde echter nog vele jaren voordat alle artsen en andere zorgverleners die bij een bevalling betrokken waren zich door de nieuwe inzichten lieten overtuigen. De Fransman Nizier Anthelme Philippe (1849-1905) heeft hiertoe bijgedragen. Hij promoveerde in 1884 tot doctor in de geneeskunde met het proefschrift *Principes der hygiène bij zwangerschap en bevalling*.

Er was toen nog niet bekend dat de ziekte werd veroorzaakt door de groep-A-streptokokbacterie, de meest agressieve streptokok voor de mens, die zich vaak bevindt op de handen van de arts als die ermee in aanraking was geweest. Enkele andere voorbeelden van deze besmettelijke infectieziekte zijn wondroos, longontste-

Dr. Semmelweis.

geen thuishulp konden veroorloven, bevielen in het ziekenhuis. De bestaande theorie schreef kraamvrouwenkoorts toe aan "door de lucht overgedragen, aardse, jaargetijde-afhankelijke, rotten-de organische stoffen".

Patiënten werden op verschillende dagen tot de beide kraamafdelingen toegelaten. De sterfte op de vroedvrouwenafdeling was een factor 4 lager dan die op de academische opleiding. Semmelweis concludeerde hiermee dat de jaargetijde-afhankelijke verklaring niet kon kloppen.

Na het verwerpen van een aantal andere hypothesen (overbezetting, dieet, ventilatie, vuil linnengoed, wierook van de priester) kwam Semmelweis uitein-

delijk op het goede spoor. Kolletschka, een vriend, patholoog-anatoom en collega van Semmelweis, kreeg door een verwonding met een ontleedmes symptomen die dezelfde waren als die zich bij kraamvrouwenkoorts voordeden: rood rondom de wond, hoge koorts, gezwollen onderbuik, pijn, rode strepen, een versnelde pols, delirium en ten slotte de dood. Na dit voorval en omdat de kraamzaal door de medische studenten bezocht werd aansluitend op anatomiecolleges, veronderstelde Semmelweis dat "lijkstof" in de bloedsomloop de boosdoener zou kunnen zijn. Hij verlangde dat iedereen zijn handen in bleekwater zou wassen voordat er onderzoek op de kraamzaal gedaan zou worden. Halverwege 1847 daalde de sterfte van 18% in mei tot onder de 1% in augustus.

Vanwege Semmelweis' liberaal-politieke sympathieën tijdens een revolutiepoging in 1848 werd hij ontslagen, maar in feite vanwege rancune van zijn chefs in het

king en buikvliesontsteking. Ook tegenwoordig worden zwangere vrouwen nog met enige regelmaat besmet waardoor kraamvrouwenkoorts ontstaat. Meestal komt dit door onvoldoende hygiëne van gezondheidsmedewerkers, of doordat de zwangere zelf draagster is van groep-A-streptokokken in de darm.

EN NU NAAR DE SITUATIE IN EEMNES IN DE JAREN 1878-1879.

In die tijd was er een genees-, heel- en verloskundige (chirurgijn) in Eemnes en dat was dr. Bart van Ommeren, geboren op 6 juni 1812 in het plaatsje Ingen in de gemeente Maurik (Gelderland) en overleden op 22 december 1886 in Eemnes. Hij was gehuwd op 30 juni 1841 te Utrecht met Hendrika Aletta van der Biezen, geboren ca. 1799 te Utrecht en overleden 18 september 1861 te Eemnes. Dr. Van Ommeren was chirurgijn in het leger vanaf 1835 en geneesheer, heel- en vroedmeester te Eemnes vanaf 1841 tot aan zijn dood in 1886. Hij was de opvolger van dr. Mattheus Bell.

In de geneeskundige verslagen van de gemeente Eemnes over de periode van 1875 tot 1879 worden de toen heersende besmettelijke ziekten vermeld, waaronder de mazelen. Uit de geneeskundige verslagen sinds 1872 blijkt dat kraamvrouwenkoorts niet als een besmettelijke ziekte werd gezien, en dus als zodanig ook niet in deze verslagen voorkwam. Daarom is er helaas niets meer bekend over voorgekomen gevallen van kraamvrouwenkoorts in Eemnes dan alleen via mondelinge overlevering.

Indertijd (HKE 1995 jaargang 17 nummer 3) is er in een artikel over de familie Seldenrijk geschreven over het onheil dat de kraamvrouwenkoorts toen in Eemnes aanrichtte. Familieleden vertelden het overgeleverde verhaal: "Moeder Everdina Meerveld werd slachtoffer van de kraamvrouwenkoorts. Volgens onze familieoverlevering was het virus overgebracht

Uit de Gooi- en Eemlander van 8 maart 1879

* * Na 37 jaren mij met de meeste hartelijkheid en zorg te hebben gediend, overleed in den eouderdom van ruim 54 jaren, na eene kortstondige ongesteldheid, mijne zeer geachte en getrouwe Huisboudster **Jeannetje de Groot**, tot diepe droefheid van mij, hare hoogbejaarde moeder, broeders en zusters.

Mede uit naam der Familie,
B. VAN OMMEREN,
Geneesheer.

EEMNES,
2 Maart 1879,

Tekst op de grafsteen van dr. Van Ommeren op de Algemene Begraafplaats aan de Laarderweg.

H.A. van OMMEREN
Geb. Van den BIEZEN
Overleden 18 September 1861
B. van OMMEREN
Geb. 6 Juni 1812
Overl. 22 Dec. 1886
in leven gedurende 45 jaren
genees heel en verloskundige
te Eemnes
J. de Groot
na 38 jarige trouwe dienst
als huishoudster
in den ouderdom van 54 jaren
overleden
den 2 Maart 1879

door de huishoudster van de Eemnesser geneesheer, mevrouw Jannetje de Groot. Dr. Van Ommeren heeft achteraf bekend dat hij het had kunnen weten. Verschillende vrouwen in Eemnes werden slachtoffer van deze kraamvrouwenkoorts". Jannetje de Groot was 38 jaar lang de trouwe huishoudster van dr. Van Ommeren. Zij werd geboren in Baarn op 24 december 1824 en is overleden op 2 maart 1879 te Eemnes. Zij is samen met dr. Van Ommeren en zijn vrouw begraven op de Algemene Begraafplaats aan de Laarderweg te Eemnes.

Voor zover bekend werden in 1878 en 1879 vijf Eemnesser gezinnen getroffen door kraamvrouwenkoorts. Van twee gevallen weten we dit zeker door overlevering in de familie (Seldenrijk en Van Klooster), van de drie andere gevallen is het hoogstwaarschijnlijk dat de vrouwen aan de kraamvrouwenkoorts zijn overleden.

Of de kinderen ook aan de symptomen van kraamvrouwenkoorts zijn overleden is niet zeker. Ook daarover staat helaas niets vermeld in de geneeskundige verslagen van Eemnes over de periode van 1875 tot 1879.

Overlijdensadvertentie van Everdina Seldenrijk-Meerveld:

Uit de Gooi- en Eemlander van 8 maart 1879

Everdina Seldenrijk-Meerveld (1846-1879),
slachtoffer van de kraamvrouwenkoorts.

Dankbetuiging van de familie Seldenrijk:

Uit de Gooi- en Eemlander van 22 maart 1879

*** Heden overleed, den derden dag na hare verlossing, tot diepe droefheid van mij en hare verdere betrekkingen, mijne hartelijk geliefde dierbare Echtgenoot **Everdina Meerveld**, in den ouderdom van bijna 33 jaren, mij nalatende twee kinderen, te jong om hun groot verlies te beseffen.

EEMNES, PIETER SELDENRIJK.
den 6 Maart 1879.

*** Voor de vele bewijzen van innigge blijken van deelneming, zoowel van hier als van elders ontvangen, in den dubbelen slag, die mij getroffen heeft, door het overlijden van mijne hartelijk geliefde dierbare Echtgenoot **Everdina Meerveld**, en mijn geliefd jongste Zoontje **Gijbertus Harmanus**, betuig ik mijn hartelijken dank.

PIETER SELDENRIJK.
EEMNES, den 20 Maart 1879.

RIJKJE VAN WIJK-ROKEBRAND

Het eerste geval betrof de familie Van Wijk-Rokebrand. Dit gezin woonde in Eemnes op de Meentweg 5. Op 18 december 1878 beviel Rijkje Rokebrand (geboren Blaricum 21 november 1838), de vrouw van Izaak van Wijk, op 40-jarige leeftijd van een zoon genaamd Dirk van Wijk. Enkele dagen later, op 20 december stierf het jonge kind, pas 2 dagen oud. Een maand later overleed ook de moeder, op 15 januari 1879, 40 jaar oud, en bleef de vader als weduwnaar met 6 (jonge) kinderen achter.

HENDRICA EEK-VAN DEN TWEEL

Bidprentje van Nelletje van Isselt-van Leer (1850-1879), slachtoffer van de kraamvrouwenkoorts.

Het tweede geval betrof de familie Eek-van den Tweel. Dit gezin woonde in Eemnes op de Meentweg 55. Op 21 februari 1879 beviel Hendrica van den Tweel (geboren Nijkerk 7 november 1839), de (tweede) vrouw van boer en wethouder Lumen Eek, op 39-jarige leeftijd van een doodgeboren kind. Enkele dagen later, op 23 februari stierf ook de moeder, 39 jaar oud, en bleef vader (voor de 2^e keer) als weduwnaar met 4 (jonge) kinderen achter. Het ziet naar uit dat weduwnaar Lumen Eek in zijn 1^e huwelijk ook al zoiets had meegemaakt: zijn eerste vrouw Heintje Tolboom beviel op 6 augustus 1868 van een dochter genaamd Heintje Eek. Heintje Tolboom overleed tijdens de bevalling op 6 augustus, nog maar 31 jaar oud. Dochtertje Heintje overleed 22 augustus 1868, pas 16 dagen oud, haar vader achterlatend met één dochter van ruim één jaar oud. Of dit sterfgeval met de kraamvrouwenkoorts te maken had, is niet bekend.

EVERDINA SELDENRIJK-MEERVELD

Het derde geval betrof de familie Seldenrijk-Meerveld. Dit gezin woonde in Eemnes op de Wakkerendijk 244-246. Op 4 maart 1879 beviel Everdina Meerveld (geboren Amersfoort 7 augustus 1846), de vrouw van Pieter Seldenrijk, op 32-jarige leeftijd van een zoon genaamd Gijsbertus Hermanus Seldenrijk. Enkele dagen later stierf de jonge moeder, op 6 maart 1879, pas 32 jaar oud. Op 14 maart

Mietje van Klooster-Stalenhoef (1850-1879), slachtoffer van de kraamvrouwenkoorts

Teunis van Klooster (1850-1882), boer op "De Sukerkist". Zijn vrouw Mietje Stalenhoef was slachtoffer van de kraamvrouwenkoorts.

In de gebeden der geloovigen en in de
H. Offerande der Mis wordt aanbevolen
DE ZIEL VAN ZALIGER
MARIA STALENHOEF,
RECHTGENOOTTE VAN
ANTONIUS VAN KLOOSTER.

Geboren te Soest, en overleden te Eemnes den 15
April 1879, in den ouderdom van bijna 29 jaren,
nu voorzien te zijn van de laatste H. H. Sacramenten.

Onberispelijk was haar leven, voorbeeldig haar smarte-
lijk ziekbed, en troostvol haar sterfuur, daarom
zal hare gedachtenis in zegening zijn.

Omdat hare ziel welgevalig was bij God, daarom
heeft Hij zich gebast haar uit eene booze wereld
weg te nemen. Sap. IV.

In het midden van mijn leven ga ik naar de poorten
des grafs. Moest de bittere dood zulke spoedige schei-
ding bewerken?

Beminde echtgenoot! ween niet. Deze verandering
komt van de regierhand des Allerhoogsten, die alles
ten goede bestiert voor diegenen, die Hem beminnen.
Stel al uw vertrouwen op God, volhard in het goede
en Hij zal u zegenen en beschermen. Nog een weinig
tijds en gij zult mij wederzien. Is. XXXVIII.

I. Reg. XV. Luc. XXIII. Ps. LXXVI en XXXVI,
ed. Rom. VIII.

Mijne kinderen! Eert uwen vader en vergeet de
zuchten uwer moeder niet. Eccl. VII.

Dierbare Ouders! ik sterf, doch mijne liefde sterft
niet, ik zal u beminnen in den Hemel gelijk ik u be-
mind heb op aarde. Ven. Berchm.

De rechtvaardigste, hoogste en beminnelijkste wil van
God geschiede, worde geloofd en geprezen, in alles.
(100 dagen añaat toevoegelijk aan de zielen in het
vagevuur.)

Onze Vader. . . Wees gegroet. . .
Zij ruste in vrede!

Utrecht, Wed. J. R. van Rossum.

overleed ook zoontje Gijsbertus Her-
manus, pas 10 dagen oud, en bleef de
vader als weduwnaar met 1 (jong) kind
van anderhalf jaar oud achter. Weduw-
naar Pieter is nooit hertrouwd, en zijn
enige kind is ruim 96 jaar oud gewor-
den.

NELLETJE VAN ISSELT-VAN LEER

Het vierde geval betrof de familie Van
Isselt-van Leer. Dit gezin woonde in
Eemnes op de Wakkerendijk 202-204.
Op 7 april 1879 beviel Nelletje van
Leer (geboren Eemnes 16 juli 1850), de
vrouw van schoenmaker Cornelis van
Isselt, op 28-jarige leeftijd van een
zoon genaamd Willem van Isselt. Drie
dagen later, op 10 april stierf de jonge

moeder, pas 28 jaar oud, en het zoontje Willem overleed op 20 april 1879, net een paar weken oud. Vader Cornelis bleef als weduwnaar met 1 (jong) kind van ruim één jaar oud achter. Hij hertrouwde in 1881 met Rutje Elders. Uit dit huwelijk zijn nog 6 kinderen geboren.

MIETJE VAN KLOOSTER-STALENHOEF

Het vijfde geval betrof de familie Van Klooster-Stalenhoef. Dit gezin woonde in Eemnes op de Wakkerendijk 116. Op 8 april 1879 beviel Mietje Stalenhoef (geboren Soest 24 mei 1850), de vrouw van Teunis van Klooster, op 28-jarige leeftijd van een zoon genaamd Isaak van Klooster. Een week later, op 15 april stierf de jonge moeder, pas 28 jaar oud, en het zoontje Isaak overleed op 6 mei 1879, net een maand oud. Vader Teunis bleef als weduwnaar met 1 (jong) kind van anderhalf jaar oud achter. Hij hertrouwde in 1880 met Tijmetje Hilhorst. Toen zij halverwege haar zwangerschap was in februari 1882 overleed Teunis van Klooster plotseling, op ruim 31 jarige leeftijd en liet hij nu een zwangere weduwe achter. Vier maanden later beviel zij van een gezonde zoon genaamd Anthonius Petrus van Klooster. Tijmetje is zelf nooit hertrouwd, en haar kind Teus werd maar liefst 88 jaar oud.

EINDCONCLUSIE

BRONNEN

Wikipedia;
BS Geboorten en Overlijden Eemnes;
BR Eemnes;
Algemene begraafplaats Laarderweg Eemnes;
Geneeskundige verslagen gemeente Eemnes
1875-1879 (archief Eemland te Amersfoort);

Bidprentjes collectie HKE;
Foto's collectie HKE/Michel Majoor;
Krantenartikelen Gooi- en Eemlander via Koninklijke Bibliotheek te Den Haag;
Artikel familie Seldenrijk HKE 1995 jaargang 17
nummer 3)

DE LAATSTE BOERIN AAN DE WAKKERENDIJK IN EEMNES

INTERVIEW MET MIEN ELDERS-JONKMAN

HENK VAN HEES

Wanneer je langs de boerderij Wakkerendijk 176 fietst, kun je het geluk hebben dat je een glimp opvangt van de laatste boerin aan onze Wakkerendijk: Mien Elders-Jonkman. Met haar schort voor, haar klompen aan, altijd in de weer met harken, vegen of met haar dieren. Dit interview is een nadere kennismaking met Mien, de vrouw, die al 85 jaar lang met hart en ziel vergroeid is met het leven op de boerderij! Terwijl de regen tegen de ruiten sloeg, vertelde Mien me over haar leven, gezeten in haar keuken bij de houtkachel. Haar verhaal begint in Muiden.

EEN BOERDERIJ IN MUIDEN

Ik ben geboren op 6 mei 1928 in Muiden, in de Noordpolder, vlakbij de voormalige Zuiderzee, in een boerderij met uitzicht op het Muiderslot. Mijn ouders waren Laurentius (Rens) Jonkman en Maria (Mietje) van Dijk. Ik was de tweede van vijf kinderen. Boven mij was zus Cilia en na mij kwamen zus Nel, broer Rens en zus Rie, die later met Kees Stalenhoef uit Eemnes is getrouwd. Mijn ouders huurden de boerderij van Petronella Jonkman (zus van mijn vader) en haar man Bernard Ruiters. Het bedrijf van mijn ouders was voor die tijd groot: 24 koeien, een stel pinkies en kalveren en dan ook nog varkens en schapen. We hadden 25 hectare grond. Daarvan huurden we 12 hectare van de Vituskerk in Hilversum.

De rest was van ons zelf. Vader had volop werk aan dit bedrijf. Hij deed nog alles met de hand. Daarom moesten wij, zo gauw het kon meehelpen. Toen ik ongeveer acht jaar oud was, kon ik al melken. Dat was toen heel gewoon. Als je niet hoefde te melken dan moest je achter de koeien zitten en dan zat je te breien. Je was altijd bezig.

SCHOOLTijd

Gerrit Elders (1873-1962) en zijn vrouw Cornelia Groen (1886-1961), de schoonouders van Mien Jonkman voor hun boerderij Wakkerendijk 176. Foto 1928.

Mien heeft van haar zesde tot haar veertiende jaar op de katholieke lagere school in Muiden gezeten. Een kwartier lopen van de boerderij. Ze was linkshandig en zal nooit vergeten hoe er strijd geleverd is om haar rechtshandig te maken. Eindsultaat volgens Mien: "Wat ze erin getimmerd hebben, doe ik rechts en de rest doe ik links". Buiten de school om had ze weinig vertier. Er moest op de boerderij geholpen worden en er was geen geld voor uitgaan. Voor de kinderen was er zelfs geen schoolreisje omdat vader Jonkman daar geen geld aan wilde uitgeven. Vertier werd rond het huis gezocht zoals schaatsen in de wintertijd. Eén keer per jaar gingen ze naar Oud Valkeveen, dat was ver weg!

De boerderij in de Noordpolder in Muiden, waarop Mien Jonkman in 1928 is geboren. Op deze foto van ca. 1935 staat moeder Mietje Jonkman-van Dijk met zoontje Rens.

THUIS WERKEN OP DE BOERDERIJ

Mien heeft de achtste klas doorlopen. Maar zo gauw ze 14 werd, ging ze van school af. Zuster Rosalie vond dat het voor boerenmeisjes niet nodig was om door te leren; die moesten maar gaan werken. Mien zegt hier zelf over:

Mijn vader vond dat doorleren ook helemaal niks. Ik vond het ook wel best. Ik vroeg me af wat je kon worden als je had doorgeleerd. Ik was altijd eerste of tweede van de klas”.

Dus na school ging ik thuis werken. Toen mijn oudste zus en ik van school af kwa-

men, moest onze knecht weg en moesten wij zijn werk doen. Het werk was voor ons zwaar want we deden van alles en nog wat maar daar werd niet naar gevraagd. Het moest gewoon gebeuren en je deed wat je ouders zeiden. Ik ben thuis blijven werken tot ik ging trouwen en toen was ik 26. Zo af en toe hielp ik iemand anders en dan was er nog iets bijzonders: Ik mocht de katholieke kerk van Muiden en de pastorie schoonmaken! Dat deed ik eens in de drie weken met nog een meisje. Dat vond ik heel leuk! Weer eens wat anders: banken poetsen, vloeren dweilen. Vrijwillig. Je kreeg er niks voor, ook geen koffie. Je ging maar door en als we klaar waren, gingen we naar huis.

Ik moest altijd hetzelfde doen op de boerderij. Ik stond om 5 uur op om te melken, met de hand! Ik deed al het werk zoals voeren etc. Samen met mijn zus of alleen. In die tijd veranderde het boerenbedrijf niet. Jarenlang hebben we dezelfde drie machines gehad. Mijn oudste zus werkte met de machines. Zij was ook gek op paardrijden. Ik was bang voor het paard want hij had me een keer geslagen. Die knol die beet mij maar haar niet. Ook moesten we een keer bij de schapen kijken of ze moesten lammeren; ik moest de looplamp vasthouden en mijn vader zou kijken welk schaap er moest lammeren, die nacht. Toen ben ik onder stroom gekomen; vader trok gelukkig de stekker er gauw uit. Sindsdien durf ik ook geen knopje van de stroom schoon te maken.

Tweemaal in een winter mochten we uit. Vader vond het maar niets maar van moeder mocht het wel. We gingen naar de toneelvereniging in Muiden die dan een toneelstuk opvoerde. Daarna was er dansen. We waren nooit op dansen geweest maar we schommelden maar mee!

TWEEDE WERELDOORLOG

De oorlogstijd was een enerverende tijd. Aan het begin van de oorlog is er geprobeerd om de Noordpolder onder water te zetten om zo de Duitse bezetter tegen te houden. Mien:

Het gezin Jonkman. Staande v.l.n.r. Rie, Rens en Nel. Zittend v.l.n.r. Cilia, vader Rens Jonkman (1895-1974), moeder Mietje Jonkman-van Dijk (1900-1967) en Mien. Foto van 5 oktober 1950 t.g.v. het 25-jarig huwelijksfeest van de ouders.

Toen moest de boel onder water en moesten de paarden gevangen worden, om ze weg te brengen. Daarbij is een paard tegen moeder opgesprongen en daardoor heeft ze zowat een jaar in Utrecht in het ziekenhuis gelegen voor haar ogen. Ze had ook van alles en nog wat opgelopen. Toen moesten wij naar onze tantes toe. De polder moest in de meidagen van 1940 onder water maar we wisten niet dat er één van het Waterschap ook NSB'er was. Vader gooide de bledden eruit omdat de polder moest onderlopen waarna die NSB'er de bledden aan het eind van ons land er weer in gooide zodat de polder niet onder kon lopen. Het liep wel wat onder maar nooit zo hoog als in de andere polders. Na jaren kwamen we er achter dat die man van het Waterschap dat gedaan had.

In het begin waren er twee joodse onderduikers op de boerderij en later werden er

Mien Jonkman melkt de koeien in de Noordpolder te Muiden. Foto 1952.

een stuk of zes Duitse soldaten ingekwartierd. Zolang dat ook boerenjongens waren, ging het er gemoedelijk aan toe. Toen er militairen kwamen, die het boerenleven niet kenden, werd het fanatieker. Op 6 mei 1943 is vlakbij de boerderij een Engelse bommenwerper met zeven bemanningsleden neergestort.

Verspreid door de polder lagen lijken van Engelsen, die op het laatste moment uit het vliegtuig waren gesprongen. Mien vertelde ook nog dat er eens een koe gejat is door hongerige Duitsers. Vader wilde er achteraan gaan maar moeder hield hem tegen. Ook moesten ze van hogerhand koren gaan verbouwen waar ze helemaal geen verstand van hadden.

EEMNES

Op een levendige manier vertelt Mien hoe ze in Eemnes terecht is gekomen. Er waren duidelijke familiebanden met Eemnes. Zowel van de kant van haar vader als van haar moeder. In haar jeugd ging haar vader altijd zijn paarden kopen bij

*Trouwfoto van Gerard Elders en Mien Jonkman:
26 mei 1954.*

Gerrit Elders en Cornelia Groen, de schoonouders van Mien Jonkman. Foto 1954.

Teus van Klooster van de Sukerkist op Wakkerendijk 116, de vader van Rut en Tonie. Teus was een achterneef van Cecilia Woutera van Klooster, de moeder van de vader van Mien.

De moeder van Mien, Mietje van Dijk, was één van de 17 kinderen van Gerrit van Dijk en Wilhelmina Alders uit Naarden. Twee van haar zussen woonden in Eemnes: Mien, die getrouwd was met Jan van Eijden woonde op Meentweg 55 en Co van Dijk, die getrouwd was met Kees Eek, woonde op Meentweg 67. Familiebezoekjes waren de enige uitjes in die tijd en zodoende had Mien Eemnes al op jeugdige leeftijd leren kennen. Maar in september 1947 gebeurde er iets heel bijzonders: Eemnesser neven en nichten met hun vrienden waren naar Muiden gekomen om te kijken naar de verwoestingen van een ontploffing van de kruitfabriek. Bij dat bezoek werden zus Nel en haar vriendin Annie uitgenodigd om in september met twee Eemnesser jongens mee te doen met het ringrijden (ringsteken) in Eemnes. Toen het zover was, werd Nel wel opgehaald door haar ringrijder maar Annie niet. Om Annie over haar teleurstelling heen te helpen, bood Mien aan met haar in Eemnes bij het ringsteken te gaan kijken. En dat mocht van de ouders! Mien vertelt over haar bezoek aan Eemnes:

Wij fietsten naar Eemnes en Annie zei: "ik mag lijn dat die kar in mekaar zakt

waar hij mee gaat ringrijden". Toen we aankwamen, zagen we hem staan; hij had een ander meisje bij zich op de kar, reed naar de ring toe en ja hoor, daar zakte die kar in elkaar. En we hebben toch gelachen! Heel bar! Haar wens was in vervulling gegaan.

Er was er ook een jongen, die mij daar bij het ringrijden zag staan. Hij had mij al twee maal eerder gezien bij mijn tantes in Eemnes, toen ze 25 jaar getrouwd waren. Hij dacht: waar zou ze vandaan komen; als ik nou heel vroeg ga melken, hoop ik dat ze er nog is als ik weer terugkom! En waarachtig: ze stond er nog! Dus toen kwam hij op me af, maakte een praatje en van het een kwam het ander. Hij zei: "Moet je nog naar huis?" "Ja" zei ik "Ik wel, maar Annie mag blijven". "Dus ga ik maar alleen". Toen zei hij: "Geen probleem. Ik breng je weg" en zo is het gekomen! Hij heeft me helemaal thuis gebracht op de fiets en hij moest ook weer terug fietsen. Hij had wel wat voor me over! Die jongen was nu Gerard Elders.

VERKERING

Daarna mochten we elkaar één keer in de week zien. Dan kwam Gerard op zondag naar Muiden. Na de kerk. Zo ging dat vroeger. Af en toe kwam ik naar Eemnes, als ik vrij kon krijgen van melken.

We hebben zeven jaar verkering gehad. Dat was zo lang omdat we bij Gerard thuis in moesten trouwen en daar woonde zijn zus Tonie nog. Ineens had ze een vriend, kreeg ze trouwplannen en toen zijn wij vlak na elkaar getrouwd. Mijn vader vond het allesbehalve leuk dat ik ging trouwen. Hij raakte zijn hulpje kwijt.

HUWELIJK

Wij zijn getrouwd op 26 mei 1954. Ik vond het helemaal niet moeilijk om Muiden achter me te laten en naar Eemnes te gaan. Thuis keek ik naar grasland en hier was ook grasland voor me. Ik dacht: ik moet niet in de buurt van mijn ouders blijven want ik had het wel gezien. Dan zou ik toch weer moeten komen werken. Zo was het goed. In Eemnes ging ik wonen op de boerderij Wakkerendijk 176. Ik woonde in bij mijn schoonouders Gerrit Elders en Cornelia Groen.

Het mooiste in Eemnes vond ik het uitzicht! Je kon de hele polder overzien en zag zelfs de schepen gaan over de Eem. We hadden in die tijd nog geen telefoon hier. Als we wilden bellen, gingen we naar De Bree. Er was ook nog geen gas. Ze kookten hier op petroleumstellen. Dat vond ik niks. Dus ik heb meteen een butagasstel met een fles meegenomen. En een wasmachine want die hadden we thuis ook al.

HET BOERENBEDRIJF IN EEMNES

Voordat wij trouwden draaide Gerard de boerderij al. Hij werkte ook wel bij zijn zwager Kees Post (Wakkerendijk 180), die getrouwd was met To Elders.

Toen ik in 1954 hier kwam, had Gerard een stuk of tien koeien en daarnaast varkens. Er werden ook biggetjes gefokt. Verder was er een paard en we hadden kippen; die liepen toen nog lekker los. We hadden weiland op de Sloperie (tussen Wakkerendijk 162 en 164) en achter onze boerderij. Ongeveer 5 hectare. En dan huurde Gerard twee stukjes land van Insinger, achter in de polder bij de achterste dwarsweg. Op een gegeven moment erfden we twee stukjes land van een oom van Gerard aan de eerste dwarsweg. En zo konden we geleidelijk aan meer koeien nemen. We zijn opgelopen tot 24 koeien en nog wat pinkies en kalfjes.

Dan hadden we ook nog bouwland bij Dikke Torentje op de Armenakker. Verschillende boeren hadden daar een stukje. We verbouwden er van alles: rogge, haver, aardappelen. We hadden een stukje vooraan en een stukje achteraan, dat we later van de hand moesten doen voor de aanleg van de Rijksweg. Ik weet niet meer hoeveel hectare we daar hadden.

Toen ik na mijn trouwen hier kwam wonen, werkte ik net zo hard achter als voor op de boerderij. Ik was dat van huis uit gewend. Ik zorgde voor mijn gezin, voor mijn schoonouders en de boerderij. Als Gerard bij zijn zwager ging werken, dan wist hij wel dat hier alles klaar was als hij terugkwam. Ik deed het met plezier! Ik vond eigenlijk alles op de boerderij leuk om te doen. Het mooiste bij de varkens vond ik het als een zog moest biggen. Als de kinderen er dan bij kwamen, zei ik altijd: "Nou, kijk eens effen of het staartje al gaat telefoneren". Als het staartje dan

heen en weer ging, zei ik: "Hij telefoneert, er komt er eentje aan" en dan kwam er weer een! Dat vond ik het leukste. Zo leerden mijn jongens veel en ze vonden het ook allemaal prachtig.

In het begin werkte Gerard ook met een paard. Ik heb altijd een hekel gehad aan paarden; ik was er bang voor. Op een gegeven moment heeft Gerard een trekker genomen en is het paard weggedaan.

In 1974, toen mijn vader is overleden, kregen we zijn melkmachine. Verder hadden we een hark-, een maai- en een schudmachine.

FAMILIELEVEN

Al gauw kwamen de kinderen. Het begon met een tweeling, geboren op 13 maart 1955, samen 12 pond. Het zou er één moeten wezen (volgens de mensen, die het weten konden) maar ik zei meteen al dat het er twee waren. Toen puntje bij paaltje kwam was het er één. Met moeite was Gerard geboren. Nadat ze hem bijwerkten bij de warme kachel want het vroor dat het kraakte, kwamen ze even bij me kijken en toen was meteen nummer twee er: Rietje! Twee dagen later zei pa: "Er is zo sterk ijs op de Vaart; vind je het erg als ik ga schaatsen?" Ik vond het prima en hij ging met Elbert Makker zwieren. Toen hij terugkwam, zei hij: 'Oh wat ging het toch mooi!' En hij genoot en ik genoot mee! Sinds ik getrouwd ben, heb ik nooit meer geschaatst omdat ik vond dat ik er voor de kinderen moest zijn.

Op 10 november 1956 is onze dochter Cor geboren. Twintig dagen over tijd. De dokter had dit voorspeld. Toen ik 's morgens wakker werd, zei ik tegen pa: "Gauw op en de dam vegen want het kind komt vandaag". En inderdaad: ze kwam! Vanaf 1957 kwam opa Gerrit Elders helemaal op bed te liggen en had hij extra zorg nodig. Gerard, opoe en de verpleegster verzorgden hem. Elke keer als er weer een nieuw kind kwam, werd dat opoes kindje. Ze hielp veel met de kinderen.

Toen onze dochter Wil in aantocht was, belden we onze dokter. Hij was nog bezig met twee andere bevallingen in Eemnes. Ik moest wachten. Toen hij eindelijk

Gerard Elders en Mien Jonkman met hun gezin, gefotografeerd op 26 december 1966 toen ze 12 ½ jaar getrouwd waren. V.l.n.r. vader Gerard, zoon Gerard, Corrie, Wil, Rietje, moeder Mien met Johan op haar schoot.

kwam, was het kind er meteen. Hij zei: "Niks zeggen. We stoppen het kind onder de dekens". Toen de zuster even later kwam, gooide de dokter de dekens opzij en daar lag tot haar verbazing: onze dochter Wil van 10 pond. Ze was er in tijd van een zucht op 27 mei 1959.

Al snel na de geboorte van Wil is opoe ziek geworden. Het was triest om te zien dat zo'n goed mens zo'n zwaar ziekbed had. Maar ze vond het steeds prachtig als Willie bij haar op bed zat! Ze is overleden op 21 november 1961. Gerard en ik hadden toen de zorg over opa, die twee maanden later ook overleden is, op 19 januari 1962.

Gerard Elders en zijn vrouw Mien Jonkman aan het werk op hun boerderij Wakkerendijk 176. Foto ca. 1980.

DE BARRE WINTER VAN 1963

In 1963 was het hier verschrikkelijk met die sneeuw. Wij maar vegen en scheppen. Door storm en wind uit de polder kwam alles hier de dam op. De ridders konden geen melk meer ophalen want niet alle boeren schepten de sneeuw weg. Wij moesten de melk naar de Witte Bergen brengen, over ons land en je kon het land amper door. Alles was sneeuw. Voor het huis lagen bergen sneeuw maar de polder was schoon! Alles was hier naartoe gewaaid. We zaten ingesneeuwd totdat na dagen de sneeuwschuiver van Soesterberg kwam. Die hoorde je 's nachts van verre aankomen. Dat ding spoot alles tegen de luiken op, die we steeds dicht hadden. Toen konden we eindelijk weer in Eemnes komen. Ik vond dat sneeuwruimen toch gewoon leuk werk!

En mijn jongste dat is een kindje van de sneeuw geweest! In 1963! Wij maar sneeuw vegen en de dam en de weg schoonhouden. Ons stukkie! Dat hielden we mooi schoon. En wat doe je dan als je verder niks anders kan omdat je zit ingesneeuwd? Dus daar is onze Johan van! Hij is er echt één van de winter van 1963 en hij is geboren op 27 oktober 1963. Nu 50 jaar geleden! Johan heb ik helemaal zelf op mogen voeden omdat opoe er niet meer was.

VERANDERINGEN

De kinderen groeiden op en gingen verder leren. Ik heb tegen mijn kinderen altijd gezegd: jullie mogen van mij allemaal doorleren maar je moet het zelf weten! Jullie moeten niks maar mogen wel!

Rond 1971 kwam ik met kanker in het ziekenhuis. Ik werd geopereerd en we

Mien Elders-Jonkman voor haar boerderij Wakkerendijk 176. Foto van Willy Oosterbroek uit 2002.

hoopten maar dat het binnen 5 jaar niet terug zou komen. Inmiddels is dat meer dan 40 jaar geleden!

Jaren later kwamen er steeds meer veranderingen in het boerenbedrijf. Eerst moesten de varkens weg. Dat vond Gerard een verschrikking. Ze moesten weg omdat degene die ze kocht meer biggen bij één boer vandaan wou hebben. En niet meer van die koppeltjes van 12 of 14.

Toen hielden we de koeien over. We kregen te maken met melkquotum en al dat soort zaken. Het werd moeilijk en daar kwam ook nog de ruilverkaveling bij. We moesten accepteren dat het zo niet verder kon. We verkochten begin negentiger jaren land aan Wim Rigter en Kees Stalenhoef en we verkochten ook ons melkquotum. Het was voor Gerard een ramp dat zijn koeien weggingen. Hij hield er één of twee over om te melken. En nog wat pinkies en droge koeien om te laten kalven. Die werden niet gemolken zodat de kalfjes erbij konden lopen. Dit deed hij allemaal als hobby en ik vond het ook leuk, hoor!

Omdat Gerard helemaal van streek was toen hij moest stoppen met zijn boerenbedrijf heeft iemand hem geadviseerd om als afleiding bingo te gaan spelen. Daar zag hij niets in! Toen hij hoorde dat Gerrit v.d. Tweel en zijn vrouw dit ook deden, besloot hij om samen met Mien toch mee te doen. Met Gerrit en zijn vrouw gingen ze er steeds naar toe en dat heeft ze door een moeilijke tijd heen geholpen. Gerard is overleden op 27 februari 1996. Hij is tot het laatst toe hobbyboer gebleven!

STERKE VROUW

Mien gaat na de dood van Gerard verder als hobbyboerin. Haar liefde voor het boerenleven blijft groot. Als ik beweer dat ze sterk is, zegt ze:

Ik ben nog sterk maar niet zo sterk meer als vroeger! Toen sleepte ik emmers water van 40 liter en zakken meel. Nu neem ik in plaats van een emmer van 15 liter een emmer van 10 liter. Ik pas me steeds aan.

Dan beweer ik dat ze een gezond lichaam heeft. Ze reageert met: Helemaal gezond is het ook niet!

Mien vertelt dat ze zo'n vijf jaar geleden dood- en doodziek is geweest. Omdat haar kinderen Johan en Rietje en zus Rie har goed in de gaten hielden, kwam ze uiteindelijk in het ziekenhuis. Ze heeft daar een aantal weken gelegen.

Ik moest zeggen wat ik had. Maar ik kon het niet want ik voelde niks! Maar na drie weken waren ze er eindelijk achter wat ik had. Ik had een blaasontsteking en een hartaanval gehad en ik had het aan mijn nieren. En met mijn medicijnen ben ik er nog steeds! Ik ben nu, vijf jaar later, nog beter dan voordat ik 80 was.

VERANDERINGEN AAN DE WAKKERENDIJK

Mien woont bijna 60 jaar aan de Wakkerendijk. Ze heeft veel zien veranderen.

Vroeger stonden er veel minder bomen dan nu. We konden hiervandaan naar het Dikke Torentje en naar Baarn kijken. Dat kan nu niet meer want al die bomen en de boerderij van Stalenhoef staan ervoor. In die tijd waren er nog elektriciteitspalen met bovengrondse draden.

Maar de grootste verandering is dat je nu niemand meer kent. Niet eens je burens want die verhuizen iedere keer. Naast ons op nummer 174 woonde Jaap Elders tot

Mien Elders-Jonkman actief in haar tuin. Foto 30 oktober 2009.

1966. Daarna woonde Schook van het Astmacentrum er van 1967 tot 1972 en toen Jean Foudraine gelukkig maar anderhalf jaar van 1972 tot 1973, gevolgd door Krings, directeur van een school in Hilversum en Kostermans.

(Jan (Jean) Foudraine (geb. 1929) was een bekend Nederlands psycholoog en psychotherapeut die in 1971 zijn bestseller "Wie is van hout" had geschreven, waarin hij een heel nieuwe aanpak van de psychiatrie introduceerde. Na zijn vertrek uit Eemnes, is hij als volgeling van Bhagwan lange tijd naar India gegaan)

Dat was werkelijk wat, die Foudraine, want dan kwamen er mensen aan je vragen: "Mevrouw, weet u ook waar meneer Foudraine woont, want die moet ergens hier in Eemnes zitten".

Dan zei ik waar hij woonde, dat was naast me, maar dan gingen ze er niet heen. Ze reden er voorbij en keerden weer om. En een paar dagen later kwam er weer een ander vragen waar Foudraine woont. Nou, daar kreeg ik wat van! Op zaterdag moesten de jongens de dam vegen en ze hadden daarbij de radio aan. Dan kwam Foudraine zeggen dat de radio uit moest want hij werd er gek van. Nou, dan zetten de jongens de radio nog een beetje harder in plaats van zachter; gelukkig was hij met een jaar verdwenen.

BOERIN VOOR HET LEVEN

Mien leeft sober en eenvoudig tussen de welgestelde nieuwkomers aan de Wakkerendijk. Maar nog steeds met grote liefde voor de dieren en de boerderij:

*Mien Elders-Jonkman keurt haar groenten. Foto
Willy Oosterbroek 15 juni 2011.*

Nu heb ik nog een paar koeien, een paar kalfjes, een paar pinkies en een stiertje. Helaas heeft er dit jaar maar één gekalfd. We hoopten op meer. Ze kennen me allemaal want ik hoef de deur maar open te doen en op mijn klompen naar buiten te gaan of alles staat te kijken van hé daar komt ze aan! En met mijn kippen hetzelfde: ze staan allemaal meteen voor het raam. Gaan ik op mijn kroks naar buiten, dan hoor ik niks!

Ik heb niet zoveel kippen. Af en toe brengen ze er weer een paar bij me. Dan moet je niet vragen wat ik er mee doe want ik lust ze ook graag. En als ik een haan heb, die me aan denkt te vliegen, dan waarschuw ik hem twee keer en voor de derde keer doet hij het niet meer want dan is hij er niet meer! De beesten hebben een goed gevoel! Want als ik met de emmer bij de schuur kom als ik er eentje wil pakken, dan is hij niet meer te krijgen en anders loopt ie om je benen heen. Heel sterk.

Mien geniet nog met volle teugen van het leven:

Ik geniet overal van. Ik geniet 's morgens als de zon opkomt , ik geniet van de trek

Mien Elders-Jonkman maakt haar dam sneeuwvrij. Foto van Caspar Huurdeman, gemaakt op 3 februari 2012. Deze foto is zelfs in De Telegraaf gepubliceerd!

van de vogels, van de sterren en de maan, van de strepen in de lucht van de vliegtuigen. Ik geniet van de bloemen, de planten en de dieren. Er kon geen vogel wezen of ik had hem gezien. Ik gaf de vogels andere namen dan ze in werkelijkheid hadden. Als ik het er dan over had, zei mijn zoon wel eens: Ja, maar moe, welke vogel bedoel je nou in godsnaam!"

Ik hoef nergens meer heen. Ik ben overal geweest. Ik heb altijd tegen mijn jongens gezegd: "Waar jullie ook heen gaan, ik zal jullie opzoeken". En dat hebben we ook gedaan. Eerst zijn we in 1985 naar onze zoon Johan in Zwitserland geweest. Hij liep daar toen stage voor de landbouwschool.

In 1989 zijn Mien en Gerard met dochter Rietje op bezoek geweest bij dochter Wil en haar gezin in Maleisië. Mensen dachten dat Mien niet in een vliegtuig durfde. Ze dacht daar zelf anders over:

Ik niet in een vliegtuig? Niet in zo'n klein krengetje maar wel in zo'n grote. Dat leek me prachtig! Met 500 man gingen we naar Maleisië maar wel voor een week

want dan moesten we weer naar huis! Ik kon niet buiten mijn huis! En Gerard al helemaal niet!

Daarna volgden nog twee bezoeken aan Maleisië. Ze reisden toen zelfs alleen. Nadat Wil met haar gezin naar Schotland verhuisde, hebben ze ook daar een bezoek gebracht. Er volgden ook reizen naar Spanje en Oostenrijk en steeds was er voor Mien een punt van herkenning: overal waren weer koeien!

Al maakt ze nu geen verre reizen meer, ik wijs Mien er wel op dat ze nog steeds door Eemnes fietst. Alleen op dinsdagmorgen, verder niet meer. Dan ga ik bij mijn zuster Rie koffie drinken en dan ga ik naar de winkel om mijn boodschappen te doen en daarna altijd naar het kerkhof. Dat is vaste prik en dat hoop ik te kunnen blijven doen maar het gaat alleen omdat ik een elektrische fiets heb. En ik ben met die fiets al bekaf van mijn armen aan het stuur houden. Als ik terugkom, stap ik thuis boven aan de weg af en loop verder de dam af. Toen ik doorfietste de dam op, ben ik al twee keer aan het rollen geweest. Dat doe ik niet meer!

Ik geniet nog steeds echt overal van. Het mooiste vind ik dat eens in het jaar de zon precies boven mijn dam opkomt. Dat is nu toevallig een paar dagen terug geweest. Toen kwam ik uit de schuur bij mijn stier vandaan; ik had dat beest gevoerd, deed de deur open en toen kwam de zon op boven mijn dam achter het fietspad want verder zie je niets: het was één vuurbal en die vuurbal ging een beetje hoger en toen was hij helemaal boven het fietspad. Dat vind ik toch zo mooi! Daar kijk ik ieder jaar naar uit! En de volgende dag komt ie niet meer boven mijn dam op. Het is heel apart.

NIEUWJAARSRECEPTIE

Zaterdag 3 januari 2014, 16.00 uur

In de Oudheidkamer

HISTORISCHE KRING EEMNES

Nieuws van de bibliotheek

Afgelopen maanden is het nodige werk verzet aan de bibliotheek in de Oudheidkamer. De nieuwe aanwinsten voor de bibliotheek van de eerste helft van dit jaar zijn toegevoegd aan de catalogus en geplaatst in de kast bij de andere boeken.

De vernieuwde catalogus staat nu op de computer in de Oudheidkamer en komt binnenkort ook op de website van HKE.

Er is nu definitief de beslissing genomen om een catalogus te maken voor de verzameling tijdschriften van HKE. Deze verzameling wordt opgenomen in de bibliotheek in een afzonderlijke collectie: de Collectie Periodieken. De Index op het tijdschrift van HKE (nu 2AP 1) zal worden opgenomen in de catalogus van de Collectie Periodieken. Komende maand zal dit gebeuren. De Index komt daarna te vervallen.

Omdat de Collectie Periodieken nogal omvangrijk is, zal niet gewacht worden tot de hele catalogus gereed is. Telkens als een gedeelte van de tijdschriften is beschreven in de catalogus, zal een nieuwe, voorlopige, versie in de kast met de bibliotheek gezet worden. De catalogus krijgt het nummer: 2B – CAT. Ook die catalogus is zowel op papier als op de computer beschikbaar.

De indeling van de catalogus van de Collectie Periodieken zal dezelfde zijn als die van de Collectie Boeken, zodat het zoeken vergemakkelijkt wordt.

Wanneer de eerste versie van de Catalogus Periodieken op de website van HKE gezet gaat worden, is nog niet vastgesteld. Mogelijk zal dit direct als de eerste voorlopige versie beschikbaar is gaan gebeuren.

Tegelijkertijd worden ook alle dozen waarin de tijdschriften worden bewaard genummerd volgens de catalogus. Bij de herindeling van de vernieuwde en vergrote archiefruimte zal de Collectie Periodieken daar een plek krijgen.

De barre winter van 1962-1963

HENK VAN HEES

Oudere mensen spraken in de periode na de Tweede Wereldoorlog altijd vol ontzag over de strenge winters van 1890 en 1929. Ook de winters in de oorlogsjaren 1940-1945 waren niet mis en tenslotte had je de strenge winter van 1946-1947. Maar daarna was het volgens velen afgelopen met de echt strenge winters.

Totdat de winter van 1962-1963 aanbrak! Siberische toestanden deden zich voor in heel Nederland maar heel bijzonder ook in Eemnes! Om een goed idee te krijgen volgt hier een overzicht van het verloop van deze winter:

16 november 1962: eerste sneeuwval

Eerste week december: het vriest flink. Op 8 december wordt de oude koningin Wilhelmina begraven. De minimum temperatuur is dan 15 graden onder nul.

De **tweede en derde week van december** zijn wisselvallig en zonder vorst.

Vanaf **19 december 1962** begint een vorstperiode, die zal duren tot 8 maart 1963.

Een **Witte Kerst** dit jaar met bijzonder lage temperaturen.

31 december 1962: een zware sneeuwstorm raast over Nederland. De oostenwind blaast de sneeuw uit de Eemnesser polder de Wakkerendijk en Meentweg op. Verschillende auto's ko-

men vast te zitten. Na 16.00 uur rijdt de bus niet meer. Twee tractoren met sneeuwschuivers proberen de weg schoon te houden.

3 januari 1963: opnieuw een sneeuwstorm. Eemnes sneeuwt dicht. De bus rijdt alleen nog maar van Laren naar het gemeentehuis en dan weer terug naar Laren. Wakkerendijk en Meentweg sneeuwen steeds weer dicht ook al blijft men met man en macht proberen om de wegen berijdbaar te houden.

18 januari 1963: Elfstedentocht wordt gereden. Reinier Paping wint. De minimum temperatuur is 21 graden onder nul.

19 januari 1963: oosterstorm bij 10 tot 13 graden onder nul en veel stuif-sneeuw. De Eemnesser polder wordt nu helemaal leeg geblazen en sneeuw

Eemnes winter 1962-1963.

stapelt zich metershoog op tegen woningen aan Wakkerendijk en Meentweg. Eemnes raakt in de loop van die zaterdag volledig geïsoleerd d.w.z. dat op Wakkerendijk en Meentweg totaal geen verkeer meer mogelijk is. Er is alleen nog telefoonverkeer mogelijk. De burgemeester krijgt het voor elkaar dat de verstuurder van de luchtmachtbasis Soesterberg naar Eemnes komt. Deze verstuurder wordt ook wel "Hollebolle-gijs" of "De blauwe" genoemd.

Zondag 20 januari 1963: geen dienst in het Dikke Torentje. De verstuurder begint zich langzaam een weg te graven door de sneeuwmassa. De sneeuw wordt aan de oostkant van de weg geblazen.

Maandag 21 januari 1963: de Meentweg wordt helemaal met de hand open gegraven. Daarvoor krijgt Eemnes assistentie van 120 militairen. Ze werken vanaf maandag in ploegen van 30 man en hebben meer dan drie dagen nodig om de hele Meentweg uit te graven.

Vanaf **24 januari** is heel Eemnes weer verlost uit het isolement. Als men over de Wakkerendijk en Meentweg rijdt, gaat men tussen sneeuwwallen door van twee tot drie meter hoog. De

maand januari kent 25 ijsdagen (dagen waarop de temperatuur niet boven nul komt). Gemiddelde temperatuur in januari is 5,3 graden onder nul.

De maand februari heeft een gemiddelde temperatuur van 3,4 graden onder nul. De koudste dag is 25 februari met een minimum temperatuur van 19,2 graden onder nul. Er komen wel enkele dooi-aanvallen maar die worden steeds snel afgeslagen. Deze maand kent 20 tot 26 ijsdagen waarop het de hele dag vriest.

Begijn maart bereikt de temperatuur nog waarden van 10 tot 16 graden onder nul. Vanaf 8 maart vriest het niet meer. Op sommige plaatsen zit de vorst meer dan één meter in de grond. Het duurt in Eemnes nog enkele weken voordat de sneeuwhopen langs Wakkerendijk en Meentweg helemaal verdwenen zijn.

Deze winter van 1962-1963 was de koudste sinds de revolutiewinter van 1789. Het was met name zo'n strenge winter omdat het zo lang duurde: in feite van 19 december tot 8 maart aan één stuk door. Het sneeuwde op 37 dagen en men had te maken met vijf opeenvolgende koudegolven.

van huisarts Dr. K.R.D. Smit

AAN DE BARRE WINTER VAN 1963

Het volgende voorval heb ik meegeemaakt gedurende de sneeuwperiode van 1963, toen de Wakkerendijk en Meentweg niet berijdbaar waren voor auto's. Tweemaal per week liep ik over de dijk om mijn "klanten" te bezoeken: 's maandags en donderdags.

Het duurde ongeveer drie uur om de Wakkerendijk af te lopen. Op een dag, nadat ik de vorige dag op de dijk geweest was, kreeg ik de vraag of ik bij iemand wilde komen, die vlakbij 't Dikke Torentje woonde. Ze bleek gelukkig niet ernstig ziek te zijn, maar ze hadden me best de dag tevoren een boodschap kunnen sturen.

Ik vroeg aan de heer des huizes hoe ik er moest komen en weet je wat hij antwoordde? "Met de auto, natuurlijk". Dat was voor mij echt onmogelijk in die sneeuwmassa. Toen ik er lopend was aangekomen en de patiënt had bekeken, gaf ik de man een recept, waarna deze heer mij vroeg: "Wat moet ik hiermee?" "Naar de apotheek brengen", zei ik. "Hoe moet ik daar komen?", was zijn reactie. "Net zoals ik hier gekomen ben, met de auto!" was mijn wederwoord! Woedend was hij want hij kon met het recept naar een apotheek in Baarn of in Laren gaan lopen.

van mevrouw Klaasje van Essen-Boshuis

AAN DE BARRE WEKEN VAN DE WINTER VAN 1963

Mevrouw Klaasje van Essen-Boshuis met haar kinderen voor de boerderij Meentweg 51-53 .

EEN BEVALLING OP OUDEJAARSDAG 1962

Het is de laatste dag van 1962. Door de val van een flink pak sneeuw toont Eemnes een winters plaatje. Een koude oostenwind blaast de sneeuw over de polder naar de huizen langs de dijk. Op de boerderij op Meentweg 51 heeft mevrouw

Lammert van Essen met zoon Bart.

Klaasje van Essen-Boshuis, de vrouw van Lammert van Essen, olie in een pan verhit om oliebollen te gaan bakken. Ze heeft wel wat last van haar buik, maar dat vindt ze, 8 maanden zwanger, niet ongewoon. Ze is pas 24 januari uitgerekend. Vanavond zal ze samen met haar man en hun vier meiden heerlijk van de oliebollen genieten.

Als Grietje Snel, de buurvrouw van nummer 39, haar dagelijkse portie melk komt halen, denkt die er anders over. "Je mag je bed wel omzetten, want ik denk, dat de kleine eraan komt!" Het bed stond namelijk nog in de koude slaapkamer en zou voor de bevalling naar de grote, verwarmde huiskamer worden verzet.

Opoe Van Essen, die naast Klaasje en Lammert woont, komt even langs om de pan met olie te lenen. Ook zij is van plan oliebollen te bakken. Zij overziet de situatie, neemt de twee kleinste mei-

den mee. De oudsten gaan naar de familie Snel.

De huisarts, dokter K.R.D. Smit, krijgt een telefoontje en ook de kraamhulp, zuster Biksmen in Amersfoort wordt gevraagd te komen. In huis vinden de voorbereidingen plaats, waaronder het verplaatsen van het bed.

Voor dokter Smit is het nog niet zo gemakkelijk om bij de familie Van Essen te komen. De laag sneeuw op de Meentweg maakt het rijden met een personenauto onmogelijk. Hij besluit om zijn auto bij het postkantoor bij Bep de Bruijn neer te zetten. Met zijn dokterstas in de hand loopt hij verder over de sneeuw naar de boerderij. Zuster Biksmen neemt de bus naar Eemnes. Deze gaat echter niet verder dan tot aan het viaduct aan het begin van de Wakkerendijk bij Baarn. Lopen van

Bart van Essen.

daar is ook wat, maar gelukkig krijgt zij een lift op de melkwagen van de UMC, die de melkbussen in Eemnes moet afleveren. Haar reis duurt lang, te lang, want als zij arriveert is de baby al geboren. Maar laten we niet op de zaak vooruit lopen.

Dokter Smit constateert bij zijn onderzoek, dat de bevalling al een eind gevorderd is, maar dat er complicaties zijn: het kind ligt in stuitligging. Eigenlijk alle reden om de kraamvrouw naar het ziekenhuis over te laten brengen, maar dat is nu onmogelijk! Daarom gaat hij aan het werk, hetgeen als resultaat heeft, dat om een uur of één de geboorte plaats vindt: zoon Bart ziet het levenslicht.

Opa Van Essen gaat het de twee oudste meiden bij Snel mededelen: "Jullie hebben een broertje gekregen." Inmiddels is ook de kraamhulp gearriveerd. De boreling, door de huisarts in een luier gewikkeld, wordt verder door haar verzorgd en aangekleed. Zij ziet in, dat zij de vijf dagen, dat zij helpen zal, moeilijk tussen Eemnes en Amersfoort heen en weer kan reizen. Daarom besluit zij die dagen maar op de boerderij te blijven. Maar... zij heeft geen schoon goed bij zich. Mevrouw Van Essen, die ongeveer hetzelfde postuur heeft als de zuster, zegt: "Kijk maar in de kast, daar ligt wel een schone onderbroek die je past."

Dokter Smit ziet dat alles wel is. "Als ik niks meer hoor, dan kom ik vandaag niet meer. Wat heb je je kind goed gepland: hij is een goeie voor de kinderbijslag!" (In die tijd kreeg je drie maanden kinderbijslag betaald over de periode, waarin je kind geboren was, in dit geval terugwerkend oktober t/m december).

De dokter vertrok weer te voet, een teken voor de buurvrouw Truus van Eijden om even op kraam te komen. Zij had een cadeautje bij zich: Bart kreeg een rood broekje en truitje met een witte bies. Ook andere cadeaus weet de nu 83-jarige

Mevrouw Klaasje van Essen-Boshuis met haar kinderen.

mevrouw Van Essen zich te herinneren. Van bakker Heek kreeg zij een taart. Wil, de vrouw van Teus Roodhart, kwam van eind Meentweg op visite. Haar opmerking: "Ik dacht dat ik op de Noordpool liep, ik heb alleen geen beren gezien."

Dokter Smit wist zich deze bevalling 9 jaar later nog goed te herinneren. Toen hij mevr. Van Essen belde na een bloedonderzoek met de woorden: "Ga maar vast blauwe sokjes breien", haar volkomen verrassend dat zij op haar 41e weer zwanger was, zei hij erbij: "En denk maar niet, dat ik je dit keer kom helpen!"

Ja, die winter van 1962/1963, dat was nog eens een barre winter, aldus mevrouw

TENTOONSTELLING

16 NOVEMBER 2013-13 APRIL 2014

DE BARRE WINTER

VAN
1963
IN EENNES

Elke zaterdag van 14.00-16.00 uur in de oudheidkamer

De barre winter van 1963

Als je de Oudheidkamer binnenloopt, duik je direct in de sfeer van sneeuw en kou nu 50 jaar geleden. Enkele levensgrote foto's op doek sieren de wanden en maken gelijk duidelijk waar de tentoonstelling **De barre winter van 1962-1963** over gaat: sneeuw, sneeuw en nog eens sneeuw. Foto's en verhalen in en naast de vitrines vullen dat beeld verder in.

16 november werd deze tentoonstelling feestelijk geopend in aanwezigheid van

Sprekers bij de opening van de tentoonstelling waren: Bart Nouwens (Werkgroep Tentoonstelling) en geheel rechts Liesbeth Lemckert (Voorzitter HKE).

een groot aantal gasten. Zelf mocht ik als voorzitter iedereen welkom heten en bij het publiek de herinnering oproepen van de barre winter, niet alleen in Eemnes, maar in heel Europa.

Bart Nouwens liet ons een kijkje achter de schermen zien van de tentoonstelling: Eemnessers die afgelopen tijd foto's en verhalen hebben aangeleverd, heel veel foto's die door Wiebe van Ijken zijn geselecteerd en bewerkt voor de tentoonstelling. Weer andere vrijwilligers die mooie verhalen verzamelden, vast hebben gelegd en daarmee de witte winterse wereld van de tentoonstelling kleur hebben gegeven.

Erwtensoep en oliebolletjes gingen rond bij de officiële opening.

Om het beeld van de koude winter compleet te maken werd er na de toespraken erwtensoep met worst geserveerd wat door de aanwezigen duidelijk werd gewaardeerd gezien de manier waarop de soep aftrek vond.

Oude verhalen leveren nieuwe verhalen op. Over de vitrines heen werden herinneringen opgehaald en informatie bij de foto's aangevuld. U kunt ook tot eind april volgend jaar uw herinneringen ophalen, uw kinderen en kleinkinderen laten zien hoe Eemnes ingesneeuwd was en wellicht ook nog nieuwe verhalen toevoegen. Daarvoor ligt een speciale map klaar bij de tentoonstelling.

GROOT SUCCES

Herfstavond Historische Kring

Donderdag 14 november 2013 heeft de H.K.E. zijn jaarlijkse herfstavond gehouden. Liesbeth Lemckert opende in haar rol als voorzitter van de Historische Kring Eemnes de avond. Wij mochten zo'n 200 man verwelkomen in de theaterzaal van De Hilt.

Op het programma stond een presentatie van Henk van Hees over de middenstand en winkelcentra van Eemnes van het verleden tot heden. En de presentatie van het nieuwe boek van Gerard Beentjes getiteld " De groene heerlijkheid Eemnes". Gerard is de voormalige dorpsdichter van Eemnes.

Gerard Beentje deed de aftrap en vergastte het aanwezige publiek op een paar fraaie gedichten, voorgedragen zoals wij dat van hem gewend zijn. Burgemeester Roland van Benthem was ook uitgenodigd. Hij ontving later op de avond het eerste exemplaar van het nieuwe boek.

Boeiende presentatie over winkeltjes en advertenties door Henk van Hees.

Henk van Hees nam daarna het woord en liet het aanwezige publiek door middel van een diapresentatie foto's en niet te vergeten unieke advertenties uit het verleden zien. Het aardige was dat vanuit het publiek spontane en komische op- en aanmerkingen kwamen op de presentatie. Aan het geheugen van Henk mankeert niets; wat heeft die man een geweldig geheugen. En niet te vergeten zijn kennis over Eemnes, hij weet werkelijk alles, chapeau.

Het aanwezige publiek vermaakte zich kostelijk als met name de advertenties aan de orde kwamen. Een voorbeeld ziet u hiernaast.

Ook de getoonde foto's riepen veel herinnering op, o.a. de winkel van de

De voormalige dorpsdichter Gerard Beentjes overhandigt zijn dichtbundel "De groene heerlijkheid Eemnes" aan burgemeester Van Benthem.

familie Elders, kleermaker Van Hees en later de winkel van de familie Eek, de groenteman Van Oostrum enzovoort. Het was echt een reis door het verleden van Eemnes.

Na de eerste helft van de presentatie van Henk overhandigde Gerard Beentjes het boek "De groene heerlijkheid Eemnes" aan burgemeester Roland van Benthem.

De reacties na afloop waren zeer positief en daaraan gemeten kunnen wij concluderen dat wij op een zeer geslaagde avond terug kunnen zien.

Dank aan allen die hieraan hebben meegewerkt.

Bart Nouwens

GEVRAAGD:

Foto's en informatie manege Dr. Houtappel

Vanaf circa 1933 tot circa 1965 had Dr. H.C.E.M. Houtappel aan de Goyergracht-Zuid 27A een manege. (nu Riki Hoeve). Dr. Houtappel was een zeer bekend uroloog. Paarden waren zijn hobby. Zo was hij een bekend fokker van Arabische hengsten. Zijn manege stond een tijdlang bekend als fokkerij van de Arabische hengsten.

We zijn op zoek naar foto's van de manege uit de tijd van Dr. Houtappel (circa 1933-circa 1965). Ook willen we graag weten wanneer de manege gebouwd is en hoe lang Dr. Houtappel de eigenaar was. Eigenlijk alle informatie over de manege uit de tijd van Dr. Houtappel is welkom.

Wie op één of andere manier kan helpen, wordt gevraagd contact op te nemen met:

Henk van Hees
Kerkstraat 15
3755 CK Eemnes
Tel. 035 – 5389849
e-mail: info@kleinwee.demon.nl

ALGEMENE LEDENVERGADERING

donderdag 27 maart 2014, 20.00 uur

In de Hilt

HISTORISCHE KRING EEMNES

GEVRAAGD:

Informatie over Buis en Vlasman

WAAR GAAT HET OVER?

Na een wapendropping in de nacht van 10/11 april 1945 en een gewapend treffen op de Wakkerendijk waarbij twee Duitse soldaten omkwamen, werden Dirk Joseph Buis en Aloïsius Cornelis Vlasman door Duitse militairen opgepakt. De aan zijn been gewonde Buis werd gevonden in een schuur achter de woning van Jan Prinsen (Wakkerendijk 128). Vlasman werd uit zijn huis (Wakkerendijk 130a) gehaald. Per koets, onderweg van Eemdijk naar Laren, werden ze onder begeleiding overgebracht naar een woning aan de Drift in Laren en daar 's middags gefusilleerd.

VERMOEDENS

Nu, ruim 68 jaar later, kun je zeggen dat nog steeds niet bekend is wat zich toen precies heeft afgespeeld. Zoals, waarom werden Buis en Vlasman gearresteerd? Goed, Buis had deelgenomen aan de dropping, maar dat wisten de Duitsers niet. Over Vlasman wordt wel gezegd dat er licht brandde in zijn woning, hij 's nachts was aangekleed en dat dit hem verdacht maakte. Buis en Vlasman zijn niet betrokken geweest bij de gewelddadige dood van de Duitse soldaten op de foeragewagen, wat een motief voor hun arrestatie geweest had kunnen zijn.

WAT WIL IK GRAAG WETEN?

Antwoord op de volgende vragen:

- Tijdens de wapendropping werd op de Wakkerendijk, tussen nummer 124 (Bieshaar) en nummer 128 (Prinsen) een door paarden voortgetrokken foeragewagen waarop twee Duitse soldaten waren gezeten beschoten door een wachtpost, bestaande uit leden van de KP Blaricum. Hierbij kwamen de Duitse soldaten om het leven. Wie weet wat er is gebeurd?

- Waarom en hoe werden Buis en Vlasman gearresteerd?
- Wie heeft Vlasman gekend of over hem gehoord en kan iets over hem vertellen?
- In het boekje 'De oorlogsjaren '40-'45 op de Wakkerendijk 116' schrijft Tonie van Klooster dat enkele dagen na 11 april 1945 het stoffelijk overschot van een Duitser werd gevonden langs de weg in de polder boven Jan Roodhart. De mogelijkheid bestaat dat dit één van de twee Duitsers is geweest van de foeragewagen. Van het aantreffen van het stoffelijk overschot is aangifte gedaan bij de politie Baarn. In het rapportenboek van de politie Baarn is hierover niets terug te vinden. Wie kan hier meer over vertellen?
- Ergens onderweg tussen de Wakkerendijk nabij nummer 124 (Bieshaar) en de Drift 25 in Laren (waar een Duits commando was gelegerd) is de koets waarin Buis en Vlasman werden vervoerd gestopt bij een verbandpost, waar de wonden van Buis werden verzorgd en waar Vlasman onder bewaking van militairen werd gesteld. Wie weet hier meer van?
- De KP zou van plan zijn geweest om Buis en Vlasman te bevrijden als ze zouden worden overgebracht vanuit het pand aan de Drift naar elders. Klopt dit of niet?

WAAROM WIL IK DIT ALLEMAAL WETEN?

Om de toedracht van het drama te achterhalen en er een publicatie aan te wijden.

Peter Bruin, 035-5315839 / 06-82071641, peterbruin@planet.nl

ErfgoodTV

zapp door 45.000 foto's

Archief Eemland* heeft een nieuwe applicatie ontwikkeld, genaamd *ErfgoodTV*. Met deze applicatie kunt u op uw tv door de fotocollectie van Archief Eemland zappen. *ErfgoodTV* is afgestemd op uw postcode en laat daardoor zien hoe de geschiedenis van uw wijk eruit ziet. Het is de nieuwste manier om erfgoed in huiskamers te brengen.

Landelijke primeur

Als eerste erfgoedinstelling in Nederland heeft Archief Eemland een app ontwikkeld voor de groeiende markt van Smart TV's, de televisies die zijn aangesloten op internet. Deze techniek is heel geschikt om de 45.000 foto's uit levensgroot in beeld te brengen. De fotocollectie komt daarmee heel goed tot zijn recht.

In de woonkamer en de wachtkamer

Archief Eemland hoopt met *ErfgoodTV* veel mensen te enthousiasmeren voor de rijke fotocollectie en het bestaan van het archief in de stad. TV's hangen niet alleen in woonkamers, het zou geweldig zijn als de app straks te zien is in een hotel, de wachtkamer van de tandarts en in het Eemhuis!

Zoeken op postcode, thema of alfabet

U kunt naast de zoekresultaten op postcode ook themagericht door de Amersfoortse geschiedenis zappen. Bekijk bijvoorbeeld de thema's Koninginnedag, Portretten of Pon automobielfabriek. U kunt ook alfabetisch met uw afstandbediening door alle trefwoorden zoeken. Binnen de app heeft u de mogelijkheid om meerdere foto's als diashow af te spelen, in te zoomen op alle foto's en de beschrijving van de foto's op te vragen.

Hoe kan ik *ErfgoedTV* bekijken?

Woont u in Amersfoort en heeft u een Smart TV met een glasvezelabonnement? Dan kunt u met *ErfgoedTV* aan de slag. Informatie over het opvragen van de app en andere technische uitleg over *ErfgoedTV* staat op www.archiefeemland.nl. Hier vindt u ook een filmpje over de app.

Glasvezelnetwerk Amersfoort

Om te zorgen dat de app optimaal gebruik maakt van de mogelijkheden van het glasvezelnetwerk in Amersfoort is er intensief samengewerkt met AmersfoortBreed. Dit is een driejarig project die producten en diensten ontwikkelt voor het glasvezelnetwerk in Amersfoort.

- * Archief Eemland is hét historisch informatiecentrum voor Amersfoort en de regio Eemland. Het raadplegen van deze grote collectie cultuurhistorische bronnen voor de geschiedenis van Eemland is gratis.
www.archiefeemland.nl

Ontdek Eemnes

HENK VAN HEES

Op 2 november jl. zijn o.a. aan burgemeester Roland van Benthem en wethouder Eddy van IJken de eerste exemplaren overhandigd van het verzamelalbum "Ontdek Eemnes". Het boekwerk is een uitgave van de Coop -Eemnes en is tot stand gekomen door goede samenwerking tussen de schrijver Jules van der Wardt en de Historische Kring Eemnes.

In het album is plaats voor 50 foto's. Mooie plaatjes van het Eemnes van vroeger en nu. Daarnaast zijn er ook foto's bij van Eemnessers, die nog wel eens in het nieuws kwamen of komen. In setjes van twee zijn deze plaatjes verkrijgbaar bij elke 15 Euro aan boodschappen in de Coop-winkel van Eemnes. Ook zijn er speciale aanbiedingen waarbij men setjes krijgt.

De teksten bij de foto's zijn geschreven door Eemnesser Jules van der Wardt. Met

V.l.n.r. Auteur Jules van der Wardt, wethouder Eddy van IJken, burgemeester Roland van Benthem, Henk van Hees (H.K.E.) en supermarktmanager Coop-Eemnes: Michel van Kesteren.

*Henk van Hees en Wiebe van Ijken,
medewerkers aan het album namens de HKE.*

speelse titeltjes en prettig leesbare teksten vertelt hij het nodige over het hedendaagse en vroegere Eemnes. Henk van Hees en Wiebe van Ijken van de Historische Kring Eemnes hebben oude foto's geleverd voor het album en waar nodig historische informatie. Wanneer u dit artikeltje leest, zal de actie op z'n einde lopen.

De Historische Kring Eemnes bedankt de Coop-Eemnes en het Productiebureau Tomorrow in Rotterdam voor het uitgeven van dit bijzondere album over ons mooie Eemnes!

Ruilmiddag “Ontdek Eemnes”

Voor iedereen, die plaatjes heeft gespaard voor het album “Ontdek Eemnes” van de Coop-Eemnes!!

**Op zaterdagmiddag 11 januari 2014 tussen 14.00 en 16.00 uur
in de Oudheidkamer van de Historische Kring Eemnes
Raadhuislaan 2A**

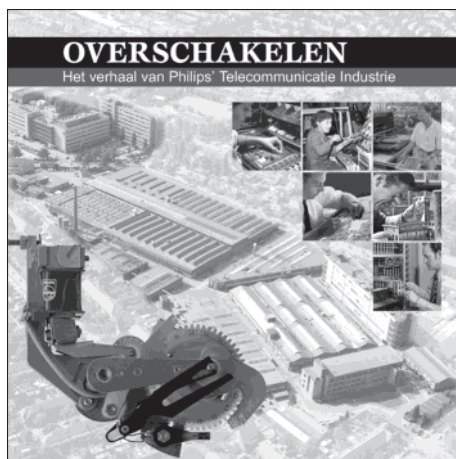
De ideale mogelijkheid om dubbele plaatjes te ruilen om zo het album compleet te krijgen.
Noteer alvast in je agenda!

VOORINTEKENING

Overschakelen

HET VERHAAL VAN PHILIPS' TELECOMMUNICATIE INDUSTRIE

In maart 2014 gaat het boek *OVERSCHAKELLEN – Het verhaal van Philips' Telecommunicatie Industrie* verschijnen. Het boek beschrijft vooral de artikelgroepen Openbare Telefonie, Huis- en Bedrijfstelefonie en Telegrafie & Data Switching, met veel aandacht voor de producten die door die groepen werden ontwikkeld, gefabriceerd en verkocht. Aandacht wordt ook besteed aan de andere artikelgroepen: Radio & Radar, Lijntelefonie/Transmissie en Verkeerssystemen. Naast de activiteiten in Hilversum komen de fabrieken te Den Haag en Hoorn aan bod.

Het boek is een mengsel van beeldmateriaal en beschrijvingen van de drie Hilversumse artikelgroepen, verdeeld in perioden van tien jaar van 1945 t/m 2005. Vooraf gaat een samenvatting van de geschiedenis van de Nederlandsche Seintoestellen Fabriek (NSF), waaruit PTI is voortgekomen. Het beeldmateriaal omvat zowel foto's van producten, als inkijkjes in de fabrieken en laboratoria, als groepsfoto's. Ondanks dat het bedrijf in 1984 is gesplitst, wordt op dezelfde voet de geschiedenis van het bedrijfsonderdeel dat eindigde als Lucent Technologies beschreven.

In ca. 250 pagina's van 22 x 22 cm en met minstens evenveel plaatjes wordt de geschiedenis van één van de belangrijkste bedrijven van het Gooi, vastgelegd. Het boek geeft een beeld van de werkomgeving waar men zelf of (groot)vaders en (groot)moeders hebben gewerkt en vele herinneringen aan hebben overgehouden.

Geïnteresseerden kunnen dit boek bij voorintekening aanschaffen voor de prijs van €22,50 (inclusief verzendkosten; winkelprijs €29,95) via de website www.uitgeverijvanwijland.nl van de uitgever.

N.B.: De voorintekening is mogelijk tot 15 januari 2014.

ADVERTEERDERS:

Restaurant Eemland,
Partycentrum 't Koetshuys
Eemoptiek
Eric Hoofd schildersbedrijf
Rabobank Soest Baarn Eemnes
Notariskantoor mr. W.A. van der Sluis
Welkoop, Groen & Doen
Collectie Streefoord Kunsthandel
A.J.M. van der Wardt

SPONSORS:

Aannemingsmaatschappij ZVS B.V.
Eemnes
Gooiland Beveiliging B.V. – Eemnes
Adrie Hoogland Vastgoed B.V. – Eemnes
J. van Ijken B.V. Oude Bouwmaterialen
Vrienden van de Oudheidkamer

De Historische Kring Eemnes is een door de Belastingdienst erkende Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI), waardoor belastingvrije schenkingen aan de vereniging kunnen worden gedaan.

Van onze vrienden moeten we het hebben!

‘Vrienden’ vervullen stille wensen van de HKE

Voor minimaal 15 euro p.j. kunnen leden
‘vriend’ worden van de Oudheidkamer.

*Vraag inlichtingen of geef u op bij:
J. Frantsen, 035-5310442*

VRIENDEN VAN DE OUDHEIDKAMER

INLEVEREN KOPIJ

- Kopij
- handgeschreven of getypt in overleg met redactie,
 - op drager (met afdruk) en illustratiemateriaal naar J. Smids, Graanoogst 3,

- per e-mail (tekst) aan: hke-lay-out@xs4all.nl

Kopij voor het volgende kwartaalboekje ontvangen wij graag voor 15 februari 2014.